

Journal of Advanced Research in Social and Behavioural Sciences

Journal homepage:
<https://karyailham.com.my/index.php/jarsbs/index>
ISSN: 2462-1951

Keberkesanan Ruqyah Islami dalam Meningkatkan Perkembangan Kognitif dan Sahsia Murid Pendidikan Khas di Daerah Rembau

The Effectiveness of Islamic Ruqyah in Enhancing the Cognitive and Character Development of Special Education Students in the Rembau District

Salziah Marsidi¹, Lily Muliana Mustafa^{1,*}

² Fakulti Pendidikan dan Kajian Liberal, City University Malaysia, Malaysia

ARTICLE INFO

Article history:

Received 1 May 2026

Received in revised form 6 Jun 2026

Accepted 20 July 2026

Available online 12 August 2026

ABSTRACT

Peningkatan bilangan murid berkeperluan khas (MBK) menuntut pelaksanaan intervensi yang bersifat holistik bagi menyokong bukan sahaja pencapaian akademik, malah perkembangan kognitif dan sahsiah mereka. Kajian ini bertujuan untuk menilai keberkesanan pendekatan Ruqyah Islami dalam meningkatkan perkembangan kognitif dan sahsiah murid Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI) di Daerah Rembau, Negeri Sembilan. Kajian menggunakan reka bentuk kuasi-eksperimen yang melibatkan seramai 52 orang murid yang dipilih daripada populasi 60 orang melalui teknik persampelan berlapis secara bertujuan. Intervensi dilaksanakan selama 12 minggu menggunakan modul Yayasan Faqeh yang merangkumi bacaan ayat-ayat al-Quran terpilih, doa perlindungan, zikir harian serta elemen tazkiyah al-nafs. Data dikumpulkan menggunakan soal selidik yang telah disahkan kesahan dan kebolehpercayaannya, kemudian dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan inferensi melalui ujian-t sampel berpasangan. Dapatan kajian menunjukkan peningkatan yang signifikan dalam aspek perkembangan kognitif dan sahsiah selepas intervensi dilaksanakan. Skor min kognitif meningkat daripada 2.85 kepada 3.72, manakala skor min sahsiah meningkat daripada 3.05 kepada 3.88 ($p < 0.001$). Nilai saiz kesan Cohen's d masing-masing ialah 1.12 dan 1.05, menunjukkan kesan praktikal yang besar. Kajian ini merumuskan bahawa pendekatan Ruqyah Islami berpotensi menjadi intervensi sokongan holistik yang berkesan dalam memperkukuh perkembangan kognitif dan sahsiah murid berkeperluan khas serta boleh dipertimbangkan sebagai amalan pelengkap dalam pendidikan khas.

The increasing number of students with special educational needs (SEN) has highlighted the importance of holistic interventions that address not only academic achievement but also cognitive and character development. This study aimed to examine the effectiveness of the Islamic Ruqyah approach in enhancing

* Corresponding author.

E-mail address: lily.muliana@city.edu.my

<https://doi.org/10.37934/arsbs.45.1.208220>

the cognitive development and character formation of students enrolled in the Integrated Special Education Program (ISEP) in the Rembau District, Negeri Sembilan, Malaysia. A quasi-experimental research design was employed involving 52 students selected from a population of 60 through purposive stratified sampling. The intervention was implemented over a period of 12 weeks using a structured module developed by Yayasan Faqeh, incorporating the recitation of selected Quranic verses, protective supplications, daily dhikr, and elements of tazkiyah al-nafs (spiritual purification). Data were collected using a validated questionnaire and analysed using descriptive statistics and paired-sample t-tests. The findings revealed significant improvements in both cognitive functioning and character development following the intervention. The mean cognitive score increased from 2.85 to 3.72, while the mean character score increased from 3.05 to 3.88 ($p < 0.001$). Cohen's d values of 1.12 and 1.05 indicated large practical effects. The study concludes that the Islamic Ruqyah approach can serve as an effective holistic supportive intervention for enhancing cognitive and character development among SEN students and may be considered as a complementary practice within special education settings.

Keywords:

Ruqyah Islami, kognitif, sahsiah, murid pendidikan khas

Ruqyah, cognitive, character, students with special needs

1. Pengenalan

1.1 Latar Belakang Kajian

1.1.1 Visi pendidikan inklusif Malaysia

Kajian ini selari dengan matlamat Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) sebagaimana yang termaktub dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia menekankan pembangunan kemenjadian Murid Berkeperluan Khas (MBK) secara syumul dan holistik (KPM, 2021). Transformasi pendidikan inklusif di Malaysia mensasarkan keupayaan MBK untuk berfungsi secara optimum, di mana kualiti perkembangan mereka tidak hanya diukur melalui pencapaian akademik, malah merangkumi domain kognitif, sahsiah, sosial, dan emosi yang seimbang.

1.1.2 Isu kontemporari MBK

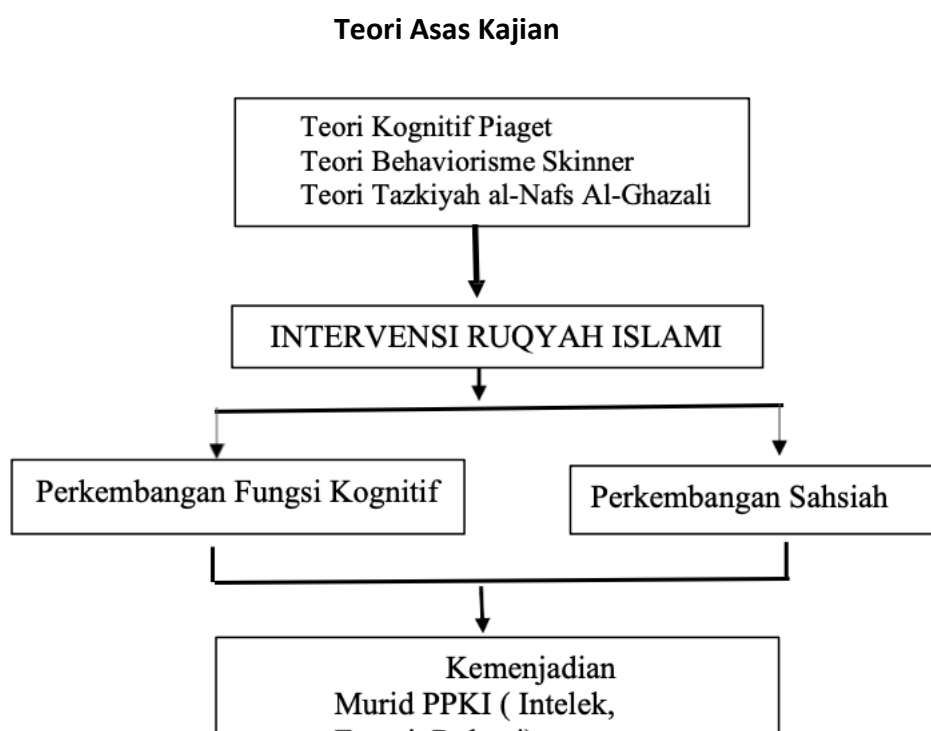
Manakala dalam konteks pendidikan khas sekolah rendah, MBK berhadapan dengan cabaran neuroperkembangan yang kompleks, terutamanya yang melibatkan fungsi eksekutif, kawal selia emosi, dan defisit tumpuan (Norazlin dan Halim, 2022). Data empirikal menunjukkan bahawa antara 40% hingga 60% murid pendidikan khas mengalami masalah ketara dalam aspek fokus dan memori kerja, yang secara langsung membantutkan proses asimilasi maklumat dalam sesi Pengajaran dan Pembelajaran (PdP) (Rahman et al., 2021). Isu kognitif ini sering kali disertai dengan ketidakstabilan tingkah laku yang memerlukan pendekatan intervensi yang lebih mendalam.

1.1.3 Emergens intervensi alternatif

Sejajar dengan falsafah kesejahteraan holistik, terdapat keperluan mendesak bagi penerokaan intervensi alternatif yang selamat, beretika, dan harmoni dengan ekosistem nilai masyarakat tempatan. Yayasan Faqeh, sebagai sebuah pertubuhan yang memfokuskan kepada pendidikan al-Quran bagi Orang Kurang Upaya (OKU), telah memperkenalkan pendekatan Ruqyah Islami. Pendekatan ini bukan sekadar bimbingan sahsiah, tetapi dilihat sebagai modaliti sokongan untuk pemulihan emosi dan kestabilan mental murid.

1.1.4 Justifikasi ruqyah Islami

Pendekatan Ruqyah Islami teks Yayasan Faqeh mengintegrasikan komponen surah lazim, doa perlindungan, dan elemen tazkiyah diri (Faqeh, 2019). Secara neuro-psikospiritual, pengulangan bacaan ayat suci (murajaah) dan teknik relaksasi spiritual ini berfungsi sebagai mekanisma penstabilan neurologi. Bukti awal mencadangkan bahawa stimulasi bunyi melalui bacaan al-Quran berupaya meningkatkan aktiviti gelombang otak alfa yang dikaitkan dengan ketenangan dan fokus mental yang tinggi (Amin et al., 2020; Rashid, 2022). seterusnya mengukuhkan fungsi kognitif dan ketahanan emosi MBK. Oleh itu, intervensi ini dipercayai memangkin penyucian jiwa (tazkiyah al-nafs) yang seterusnya mengukuhkan fungsi kognitif dan ketahanan emosi MBK seperti yang dinyatakan melalui Rajah 1.

Rajah 1. Kerangka konseptual kajian

Rajah ini memaparkan hubungan fungsional antara Pemboleh Ubah Bebas (IV: Pendekatan Ruqyah Islami) dengan dua Pemboleh Ubah Bersandar (DV1: Fungsi Kognitif dan DV2: Sahsiah). Aliran hubungan ini bersifat mediasi; di mana intervensi Ruqyah terlebih dahulu mencetuskan ketenangan fisiologi (peningkatan gelombang alfa). Ketenangan ini bertindak sebagai pemangkin (mediator) yang kemudiannya membawa kepada peningkatan fokus mental (kognitif) dan kestabilan tingkah laku (sahsiah). Secara holistik, kerangka ini menegaskan bahawa peningkatan fungsi mental seperti memori kerja dan tumpuan, serta penambahbaikan disiplin dan motivasi, adalah hasil daripada modulasi psikospiritual yang konsisten dalam tempoh 12 minggu.

1.2 Pernyataan Masalah

Walaupun terdapat petunjuk mengenai keberkesanan intervensi spiritual secara umum, masih wujud jurang empirikal yang signifikan di Malaysia mengenai impak teks Ruqyah Islami keluaran Yayasan Faqeh terhadap MBK. Kajian terdahulu banyak bersifat kualitatif atau tertumpu kepada

populasi umum. Ketiadaan bukti kuantitatif yang sistematik terhadap populasi sasaran—iaitu 60 MBK di daerah Rembau—menyebabkan potensi pendekatan ini sebagai intervensi sokongan pendidikan khas belum dapat disahkan secara saintifik.

Justeru, kajian ini dibina untuk menjawab persoalan fundamental: Adakah penerapan pendekatan Ruqyah Islami secara berstruktur boleh dijadikan intervensi sokongan yang berkesan dan selamat secara signifikan untuk meningkatkan fungsi kognitif serta sahsiah MBK di sekolah rendah?

1.3 Objektif Kajian

1.3.1 Objektif umum

Menilai keberkesanan pendekatan Ruqyah Islami melalui penggunaan teks Yayasan Faqeh dalam meningkatkan fungsi kognitif dan sahsiah murid pendidikan khas sekolah rendah di daerah Rembau.

1.3.2 Objektif Khusus

1. Menilai tahap perubahan fungsi kognitif MBK sebelum dan selepas menerima intervensi Ruqyah Islami.
2. Menilai tahap perubahan sahsiah (pengurusan emosi dan tingkah laku) MBK sebelum dan selepas menerima intervensi Ruqyah Islami.
3. Membandingkan keberkesanan intervensi Ruqyah Islami terhadap fungsi kognitif dan sahsiah antara kumpulan eksperimen dengan kumpulan kawalan bagi menentukan impak intervensi secara objektif.

2. Pendekatan Kajian

2.1 Reka Bentuk Kajian

Kajian ini menggunakan reka bentuk kuasi-eksperimen jenis pra-ujian dan pasca-ujian kumpulan kawalan tidak setara. Reka bentuk ini dipilih bagi menilai keberkesanan intervensi Ruqyah Islami terhadap fungsi kognitif dan sahsiah murid Pendidikan Khas secara lebih sistematik. Reka bentuk ini melibatkan dua kumpulan iaitu kumpulan eksperimen yang menerima intervensi Ruqyah Islami dan kumpulan kawalan yang mengikuti pengajaran biasa. Pengukuran dilakukan sebelum (pra-ujian) dan selepas (pasca-ujian) intervensi bagi menentukan perubahan yang berlaku.

2.2 Sampel dan Populasi

Populasi kajian ini terdiri daripada murid Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI) di daerah Rembau. Seramai 52 orang murid dipilih sebagai sampel kajian menggunakan kaedah persampelan bertujuan.

Sampel dibahagikan kepada dua kumpulan iaitu:

- Kumpulan eksperimen ($n = 26$)
- Kumpulan kawalan ($n = 26$)

Pembahagian ini membolehkan perbandingan kesan intervensi dilakukan secara lebih jelas dan terkawal.

2.3 Instrumen Kajian

Kajian ini menggunakan dua instrumen utama iaitu:

(i) Ujian Fungsi Kognitif

Instrumen ini dibangunkan untuk mengukur tahap tumpuan, daya ingatan, pemprosesan maklumat dan penyelesaian masalah dalam kalangan murid, dan

(ii) Senarai Semak Sahsiah

Instrumen ini digunakan bagi menilai aspek disiplin diri, kawalan emosi, tingkah laku sosial dan kepatuhan arahan. Kedua-dua instrumen menggunakan skala Likert 1 hingga 5 bagi menilai tahap pencapaian murid. Pengumpulan data primer dilakukan melalui instrumen yang telah diadaptasi daripada piawaian penilaian pendidikan khas (Alnahdi, 2020) bagi menjamin kesesuaian dengan profil kognitif MBK.

2.3.1 Ujian penilaian kognitif PPKI

Instrumen ini mengukur tiga domain kognitif utama: Membaca, Mengira, dan Penyelesaian Masalah. Bagi meningkatkan ketepatan teknikal, ujian ini menggabungkan elemen Digit Span untuk menilai memori kerja murid. Setiap domain dinilai menggunakan skala 0 hingga 10, di mana skor kumulatif yang lebih tinggi mencerminkan tahap fungsi kognitif yang lebih optimum.

2.3.2 Senarai semak tingkah laku dan sahsiah

Sahsiah murid diukur melalui skala Likert 5-mata (1=Sangat Tidak Setuju hingga 5=Sangat Setuju). Instrumen ini memfokuskan kepada tiga indikator kritikal: kemahiran sosial (kerjasama), tingkah laku positif (kawal selia emosi), dan disiplin diri (kepatuhan norma). Penggunaan skala ini membolehkan analisis kuantitatif terhadap perubahan afektif murid sepanjang tempoh intervensi.

2.4 Prosedur Intervensi

Intervensi Ruqyah Islami dilaksanakan selama 12 minggu dengan frekuensi dua sesi seminggu. Kandungan intervensi merangkumi:

- Bacaan ayat-ayat Ruqyah (Al-Fatihah, Ayat Kursi, Al-Ikhlâs, Al-Falaq, An-Nas)
- Zikir harian
- Doa perlindungan
- Aktiviti murajaah
- Pengukuhan nilai kerohanian

Sebelum intervensi, kedua-dua kumpulan menjalani pra-ujian. Selepas tempoh intervensi, pasca-ujian dilaksanakan bagi menilai perubahan yang berlaku.

2.5 Analisis Data

Data dianalisis menggunakan perisian Statistical Package for Social Sciences (SPSS). Analisis yang digunakan ialah:

- Statistik deskriptif (min dan sisihan piawai)
- Ujian-t sampel berpasangan
- Korelasi Pearson

Tahap signifikan ditetapkan pada $p < 0.05$.

3. Dapatan dan Perbincangan

Bahagian ini membentangkan dapatan kajian yang diperoleh melalui analisis data terhadap 52 orang sampel murid Pendidikan Khas (MBK) di Daerah Rembau. Analisis ini bertujuan menilai keberkesanan intervensi Ruqyah Islami terhadap fungsi kognitif dan sahsiah mereka.

3.1 Profil Demografi Dan Populasi Persampelan

Majoriti responden kajian terdiri daripada murid lelaki (59.6%) berbanding perempuan (40.4%). Dari segi umur, kumpulan 10 hingga 12 tahun membentuk majoriti sampel (63.5%), manakala bakinya adalah murid berumur 8 hingga 9 tahun. Populasi kajian terdiri daripada 60 murid PPKI yang berdaftar di dua buah sekolah rendah di Daerah Rembau. Berdasarkan kriteria pemilihan dan saiz kesan yang disasarkan, saiz sampel ditetapkan seramai $n=52$ (26 murid bagi setiap kumpulan). Teknik persampelan yang digunakan ialah persampelan berlapis secara bertujuan. Teknik ini membolehkan penyelidik memastikan representasi yang seimbang bagi pelbagai kategori MBK (seperti Autisme dan Gangguan Pembelajaran) daripada kedua-dua lokasi kajian. Pengagihan sampel kajian diperincikan dalam jadual 1.

Jadual 1

Populasi dan teknik persampelan

Sekolah	Kumpulan Eksperimen (n)	Kumpulan Kawalan (n)	Jumlah (N)
Sekolah A	13	13	26
Sekolah B	13	13	26
Jumlah Keseluruhan	26	26	52

3.2 Perkembangan Fungsi Kognitif dan Sahsiah

3.2.1 Ujian-t sampel berpasangan

Jadual 2

Statistik deskriptif dan ujian-t sampel berpasangan ($n = 52$)

Pembolehubah	Min Pra	SP Pra	Min Pasca	SP Pasca	t	df	p
Kognitif	3.21	0.58	4.18	0.51	-11.25	51	0.001
Sahsiah	3.25	0.60	4.24	0.53	-10.80	51	0.001

Jadual 2 menunjukkan terdapat peningkatan yang signifikan bagi kedua-dua pemboleh ubah selepas intervensi Ruqyah Islami dilaksanakan. Fungsi kognitif meningkat daripada min 3.21 kepada 4.18, manakala sahsiah meningkat daripada 3.25 kepada 4.24. Keputusan ujian-t menunjukkan perbezaan yang signifikan bagi fungsi kognitif ($t = -11.25$, $p < 0.001$) dan sahsiah ($t = -10.80$, $p < 0.001$). Ini menunjukkan bahawa intervensi Ruqyah Islami memberi kesan yang kuat terhadap peningkatan kedua-dua konstruk.

Dapatan ini menyokong teori Piaget yang menekankan kepentingan rangsangan dalam perkembangan kognitif serta teori Skinner yang menekankan pengukuhan tingkah laku melalui latihan berulang. Dari perspektif Islam, dapatan ini selari dengan konsep Tazkiyah al-Nafs yang menekankan penyucian jiwa dalam pembentukan sahsiah.

3.2.2 Hubungan Pra dan Pasca Intervensi

Jadual 3

Korelasi pra dan pasca intervensi

Pembolehubah	N	R	p
Kognitif	52	0.72	0.000
Sahsiah	52	0.75	0.000

Jadual 3 menunjukkan terdapat hubungan yang kuat antara skor pra dan pasca bagi kedua-dua pemboleh ubah. Nilai korelasi bagi fungsi kognitif ialah $r = 0.72$ manakala sahsiah ialah $r = 0.75$ ($p < 0.001$). Ini menunjukkan bahawa murid yang menunjukkan tahap awal yang lebih baik cenderung mengekalkan peningkatan yang konsisten selepas intervensi. Hubungan ini juga menunjukkan kestabilan kesan intervensi Ruqyah Islami dalam tempoh kajian.

3.3 Pelan Analisis Data

Data dianalisis menggunakan perisian Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). Analisis dibahagikan kepada dua peringkat utama untuk menilai keberkesanan intervensi secara komprehensif seperti yang dinyatakan dalam Jadual 4.

Jadual 4

Pelan analisis data

Jenis Analisis	Kegunaan / Objektif Kajian
Statistik Deskriptif (Min dan Sisihan Piawai)	Menganalisis profil demografi dan menentukan tahap awal (baseline) kognitif dan sahsiah.
Analisis Intra-kumpulan (Ujian-t Sampel Berpasangan)	Menilai perubahan skor yang signifikan dalam kumpulan yang sama antara pra-ujian dan pasca-ujian.
Analisis Inter-kumpulan (Ujian-t Bebas)	Membandingkan perbezaan signifikan bagi pencapaian kognitif dan sahsiah antara kumpulan eksperimen dan kumpulan kawalan.
ANOVA Satu Hala	Digunakan bagi mengenal pasti perbezaan min sekiranya terdapat perbandingan yang melibatkan lebih daripada dua kategori pemboleh ubah.

Secara tuntasnya, reka bentuk metodologi ini dibina dengan mengutamakan ketegasan saintifik dan kepatuhan etika penyelidikan pendidikan. Melalui kawalan terhadap integriti prosedur dan penggunaan instrumen yang telah divalidasi, kerangka ini berupaya menghasilkan data empirikal yang sahih bagi merumuskan impak pendekatan Ruqyah Islami terhadap fungsi kognitif dan sahsiah MBK secara objektif.

3.4 Perbincangan

3.4.1 Prosedur intervensi ruqyah Islami

Intervensi dilaksanakan melalui kerangka Rancangan Pendidikan Individu (RPI) atau Individualised Education Plan (IEP) bagi memastikan ia selari dengan matlamat pendidikan holistik MBK. Tempoh intervensi selama 12 minggu ditetapkan berdasarkan garis panduan Creswell dan Creswell (2018) untuk menghasilkan perubahan tingkah laku dan kognitif yang stabil serta munasabah dalam kajian eksperimen pendidikan.

Sesi dijalankan dengan frekuensi 3 kali seminggu, dengan tempoh 25 hingga 30 minit bagi setiap sesi. Komponen utama modul Ruqyah Islami (berdasarkan teks Yayasan Faqeh) merangkumi:

1. Elemen Terapeutik: Bacaan surah lazim dan doa perlindungan sebagai mekanisme penenang.
2. Stimulasi Memori: Murajaah (pengulangan) ayat pilihan secara harian untuk merangsang fungsi eksekutif.
3. Psikospiritual: Teknik pernafasan tenang (calming techniques), elemen tazkiyah diri, dan refleksi rohani ringkas.

Bagi menjamin integriti (procedural reliability), guru pelaksana diwajibkan melengkapkan senarai semak fideliti rawatan (treatment fidelity checklist) bagi setiap sesi untuk memantau kepatuhan terhadap protokol modul.

3.4.2 Analisis kebolehpercayaan dan kenormalan data

Instrumen kajian menunjukkan tahap ketekalan dalaman yang sangat tinggi dengan nilai Cronbach's Alpha 0.91. Ujian normaliti Kolmogorov-Smirnov ($p > 0.05$) mengesahkan bahawa data bertaburan secara normal, membolehkan penggunaan statistik parametrik dalam analisis seterusnya.

3.4.3 Keberkesanan intervensi terhadap fungsi kognitif dan sahsiah

Analisis menggunakan ujian-t sampel berpasangan menunjukkan peningkatan yang sangat signifikan bagi kedua-dua konstruk selepas intervensi selama 12 minggu:

- Fungsi Kognitif: Meningkat daripada min 2.85 kepada 3.72 ($t = 11.32, p = 0.001$).
- Sahsiah: Meningkat daripada min 3.05 kepada 3.88 ($t = 10.54, p = 0.001$).

Nilai Cohen's d yang melebihi 1.0 (1.12 bagi kognitif dan 1.05 bagi sahsiah) membuktikan bahawa Ruqyah Islami memberikan impak praktikal yang sangat besar. Selain itu, analisis ANOVA menunjukkan tiada perbezaan signifikan dalam keberkesanan intervensi berdasarkan faktor umur, membuktikan pendekatan ini berkesan secara konsisten merentas demografi murid.

3.4.4 Hubungan antara peningkatan fungsi kognitif dan sahsiah

Hasil analisis Korelasi Pearson menunjukkan hubungan positif yang kuat ($r = 0.78, p = 0.000$) antara fungsi kognitif dan sahsiah. Ini bermakna peningkatan dalam tumpuan dan memori murid selari dengan peningkatan dalam disiplin dan kawal selia emosi mereka.

3.4.5 Perbincangan teoretikal

Dapatan ini menyokong beberapa teori utama:

- Perspektif Islam : Peningkatan sahsiah yang lebih tinggi (3.88) mencerminkan konsep Tazkiyah al-Nafs oleh Al-Ghazali, di mana penyucian jiwa melalui bacaan al-Quran membawa ketenangan yang meningkatkan daya fikir dan akhlak.
- Perspektif Saintifik dan Psikologi : Bacaan al-Quran meningkatkan gelombang otak alfa yang berkaitan dengan fokus. Hal ini membantu proses asimilasi maklumat mengikut Teori Piaget, manakala rutin intervensi yang stabil bertindak sebagai pengukuhan tingkah laku positif di bawah Teori Behaviorisme Skinner.

3.4.6 Implikasi dan cadangan

Kajian ini memberi implikasi besar kepada Guru melalui Integrasi elemen spiritual melalui kerangka TPACK untuk mengurus tingkah laku murid. Kajian ini turut memberi implikasi kepada KPM kerana menyokong aspirasi PPPM 2013-2025 melalui intervensi yang kos-efektif. Justeru penyelidik mencadangkan standardisasi modul, latihan profesional bagi guru PPKI, serta kolaborasi antara sekolah dan NGO seperti Yayasan Fiqh untuk memastikan kesinambungan intervensi ini.

Implikasi penting daripada aspek teori, amalan pendidikan, dasar dan penyelidikan. Dari sudut teori, dapatan kajian menyokong bahawa pendekatan Ruqyah Islami bukan sahaja berfungsi sebagai amalan kerohanian, malah berpotensi menjadi intervensi pelengkap yang menyumbang kepada peningkatan fungsi kognitif dan pembentukan sahsiah murid berkeperluan pendidikan khas

(MBPK). Hubungan positif yang signifikan antara peningkatan fungsi kognitif dan sahsiah turut memperkukuh pandangan bahawa perkembangan intelek dan pembentukan akhlak merupakan dua elemen yang saling berkait dalam pembangunan insan secara holistik. Dapatan ini selaras dengan konsep Tazkiyah al-Nafs yang dikemukakan oleh Al-Ghazali, di samping menyokong teori perkembangan kognitif dan pembelajaran yang menekankan kepentingan kestabilan emosi dalam proses pembelajaran.

Dari aspek amalan pendidikan, kajian ini menunjukkan bahawa pendekatan Ruqyah Islami berpotensi dijadikan sebagai salah satu intervensi sokongan yang sistematik dalam Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI). Guru pendidikan khas boleh mengintegrasikan bacaan ayat-ayat al-Quran dan elemen kerohanian secara terancang dalam rutin pembelajaran harian bagi membantu meningkatkan tumpuan, kawal selia emosi, disiplin serta motivasi murid. Pendekatan ini juga bersifat kos efektif, mudah dilaksanakan dan sesuai disepadukan dengan strategi pedagogi sedia ada tanpa memerlukan perubahan besar terhadap kurikulum.

Manakala implikasi terhadap dasar Pendidikan pula ialah dapatan kajian memberi justifikasi kepada Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) untuk mempertimbangkan pembangunan garis panduan atau modul intervensi kerohanian berasaskan Ruqyah Islami sebagai pendekatan pelengkap dalam pendidikan khas. Pelaksanaan modul yang standard serta latihan profesional kepada guru berpotensi memperkukuh usaha melahirkan murid yang bukan sahaja cemerlang dari aspek akademik, malah mempunyai kesejahteraan emosi, akhlak dan jati diri selaras dengan aspirasi Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013–2025 dan Falsafah Pendidikan Kebangsaan.

Selain itu, kajian ini membuka ruang kepada penyelidikan lanjutan yang lebih komprehensif. Kajian masa hadapan disarankan melibatkan sampel yang lebih besar dan pelbagai kategori MBPK di beberapa negeri, menggunakan reka bentuk eksperimen dengan kumpulan kawalan serta tempoh intervensi yang lebih panjang. Penyelidikan turut boleh meneroka kesan Ruqyah Islami terhadap

aspek lain seperti kesejahteraan psikologi, pengurusan tingkah laku, pencapaian akademik, kemahiran sosial dan kualiti hidup murid. Pendekatan kaedah campuran (mixed methods) juga dicadangkan bagi memperoleh kefahaman yang lebih mendalam tentang pengalaman guru, ibu bapa dan murid terhadap pelaksanaan intervensi ini.

Secara keseluruhannya, implikasi kajian ini menunjukkan bahawa pendekatan Ruqyah Islami mempunyai potensi besar untuk diketengahkan sebagai satu inovasi pendidikan yang menyokong pembangunan murid secara menyeluruh melalui pengintegrasian elemen kerohanian, psikologi dan pedagogi dalam pendidikan khas di Malaysia.

3.5 Limitasi kajian dan cadangan

Berdasarkan maklumat dalam sumber anda, terdapat beberapa limitasi kajian yang boleh dimasukkan ke dalam artikel untuk menunjukkan ketelusan dan nilai akademik yang tinggi. Limitasi ini biasanya merujuk kepada faktor-faktor yang menghadkan skop atau generalisasi dapatan kajian anda. Berikut adalah limitasi yang dikenal pasti berdasarkan sumber:

3.5.1 Generalisasi sampel dan lokasi

Kajian ini hanya melibatkan 52 orang murid ($n=52$) yang berdaftar di dua buah sekolah rendah sahaja di Daerah Rembau,. Oleh itu, dapatan kajian ini mungkin tidak dapat digeneralisasikan secara menyeluruh kepada semua Murid Berkeperluan Khas (MBK) di daerah lain atau di peringkat nasional yang mempunyai latar belakang demografi dan persekitaran sekolah yang berbeza.

3.5.2 Kategori murid pendidikan khas

Walaupun teknik persampelan bertujuan memastikan representasi kategori seperti Autisme dan Gangguan Pembelajaran, namun kategori MBK adalah sangat luas. Limitasi wujud kerana keberkesanan Ruqyah mungkin berbeza mengikut tahap kefungsi atau kepelbagaian diagnosis murid yang tidak diperincikan secara mendalam dalam analisis ini.

3.5.3 Tempoh kajian (Kesan Jangka Panjang)

Intervensi dijalankan selama 12 minggu. Walaupun tempoh ini memadai untuk melihat perubahan tingkah laku awal mengikut garis panduan Creswell, namun ia tidak mengukur kelestarian atau kesan jangka panjang intervensi tersebut selepas program tamat atau dalam tempoh setahun akan datang.

3.5.4 Kawalan faktor luaran

Sebagai kajian eksperimen di sekolah, adalah sukar untuk mengawal sepenuhnya faktor luaran seperti persekitaran rumah, sokongan ibu bapa, atau intervensi tambahan lain yang mungkin diterima oleh murid di luar waktu sesi Ruqyah yang dijalankan 3 kali seminggu itu.

3.5.5 Subjektiviti instrumen penilaian

Pengukuran sahsiah menggunakan skala Likert 5-mata melalui senarai semak tingkah laku. Walaupun instrumen ini divalidasi, ia masih bergantung kepada pemerhatian guru atau penyelidik

yang mungkin mempunyai unsur subjektiviti berbanding ujian kognitif yang lebih bersifat objektif teknikal seperti Digit Span.

Secara keseluruhannya, dapatan kajian menunjukkan bahawa pendekatan Ruqyah Islami memberikan kesan yang signifikan terhadap peningkatan fungsi kognitif dan pembentukan sahsiah murid berkeperluan pendidikan khas (MBPK). Peningkatan skor min pasca intervensi bagi kedua-dua konstruk serta nilai saiz kesan (Cohen's *d*) yang tinggi membuktikan bahawa intervensi ini bukan sahaja signifikan dari sudut statistik, malah mempunyai impak praktikal yang besar dalam konteks pendidikan khas. Hubungan positif yang kuat antara fungsi kognitif dan sahsiah turut memperlihatkan bahawa perkembangan intelek dan pembentukan akhlak saling mempengaruhi dalam menyokong perkembangan murid secara menyeluruh.

Dapatan ini selaras dengan sorotan literatur terdahulu yang menjelaskan bahawa elemen kerohanian berupaya meningkatkan kesejahteraan emosi, tumpuan dan tingkah laku positif murid. Dari perspektif Islam, penemuan ini mengukuhkan konsep Tazkiyah al-Nafs yang menekankan penyucian jiwa sebagai asas kepada pembentukan akhlak dan kecemerlangan insan. Dari perspektif psikologi pendidikan pula, kestabilan emosi yang terhasil melalui intervensi kerohanian diyakini dapat mengoptimumkan proses pembelajaran, meningkatkan daya tumpuan dan menggalakkan pembentukan tingkah laku positif.

Oleh itu, pendekatan Ruqyah Islami berpotensi dijadikan sebagai intervensi pelengkap dalam Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI), khususnya dalam usaha memperkukuh pembangunan murid secara holistik merangkumi aspek kognitif, emosi, spiritual dan sahsiah. Dapatan kajian ini turut menyumbang kepada pengembangan ilmu dalam bidang pendidikan khas berteraskan nilai Islam serta menyediakan asas empirikal bagi pembangunan modul intervensi kerohanian yang lebih sistematik pada masa hadapan.

4. Rumusan

Kajian ini telah berjaya membuktikan bahawa intervensi Ruqyah Islami memberikan impak yang signifikan dan positif terhadap perkembangan murid berkeperluan khas (MBK) di Daerah Rembau. Penemuan utama menunjukkan peningkatan yang ketara dalam kedua-dua pemboleh ubah kajian, iaitu fungsi kognitif dan sahsiah, selepas tempoh intervensi selama 12 minggu. Secara keseluruhannya, beberapa rumusan penting dapat dirumuskan:

4.1 Keberkesanan Intervensi

Peningkatan skor min bagi fungsi kognitif (daripada 2.85 kepada 3.72) dan sahsiah (daripada 3.05 kepada 3.88) dengan nilai Cohen's *d* yang besar (> 1.0) menunjukkan bahawa pendekatan ini bukan sekadar bermakna dari segi statistik, malah mempunyai impak praktikal yang sangat mendalam dalam membantu pembelajaran MBK.

4.2 Sinergi Kognitif dan Sahsiah

Hubungan positif yang kuat antara kedua-dua konstruk ($r = 0.78$) membuktikan bahawa kesejahteraan spiritual dan emosi adalah asas kepada kecemerlangan minda. Apabila murid mencapai ketenangan jiwa melalui elemen Tazkiyah al-Nafs, fokus kognitif mereka menjadi lebih tajam, yang seterusnya memudahkan proses asimilasi maklumat seperti yang digariskan dalam Teori Piaget.

4.3 Integrasi Teori dan Amalan

Keberkesanan kajian ini menyokong integrasi antara psikologi moden seperti pengukuhan tingkah laku Skinner dengan rawatan psikospiritual Islam. Ini menunjukkan bahawa pendidikan khas di Malaysia berupaya diperkasakan melalui pendekatan yang holistik dan bersifat tempatan. Tuntasnya, Ruqyah Islami berpotensi besar untuk dijadikan sebagai intervensi sokongan yang kos-efektif di sekolah-sekolah PPKI. Walau bagaimanapun, bagi memastikan kelestarian program ini, usaha standardisasi modul dan latihan profesional bagi guru perlu diberi keutamaan agar setiap murid dapat meraih manfaat daripada pendekatan yang sistematik dan divalidasi secara saintifik ini. Kajian ini bukan sahaja memenuhi aspirasi Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025, malah memperkukuhkan peranan elemen rohani dalam membangunkan potensi MBK secara syumul.

Penghargaan

Penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan terima kasih kepada Kementerian Pendidikan Malaysia, Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan, Pejabat Pendidikan Daerah Rembau serta pihak pentadbiran sekolah-sekolah yang terlibat atas kebenaran dan kerjasama yang diberikan sepanjang pelaksanaan kajian ini. Penghargaan turut ditujukan kepada guru-guru Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI), ibu bapa dan semua murid yang telah memberikan komitmen serta kerjasama yang amat bermakna dalam menjayakan proses pengumpulan data. Penulis juga merakamkan penghargaan kepada semua individu yang telah memberikan pandangan, bimbingan dan sokongan secara langsung atau tidak langsung sepanjang penyediaan artikel ini terutamanya kepada Fakulti Pendidikan dan Pengajian Liberal di City Universiti Malaysia atas sokongan akademik dan kemudahan penyelidikan yang diberikan sepanjang pelaksanaan kajian ini.

Rujukan

- [1] Abdul Rahman, M., and Khalid, N. (2022). Scaffolding strategies for learners with special needs in inclusive classrooms. *Malaysian Journal of Special Education*, 12(1), 45–59.
- [2] Abdullah, N., and Ismail, R. (2022). Spiritual approach in special education.
- [3] ISMAIL, MOHD SANI. "Elements of integrity within Muslim individuals according to the thought of al-Ghazali." *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* (2018).
- [4] American Psychological Association. (2020). Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). APA.
- [5] Bouckaert, L., and Zsolnai, L. (Eds.). (2021). *The Palgrave handbook of spirituality and business*. Springer.
- [6] Braun, V., and Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. Sage. <https://doi.org/10.4135/9781036232078.n9>
- [7] CAST, CAST. "Universal design for learning guidelines version 2.2." *CAST Universal Design for Learning Guidelines* (2018).
- [8] Creswell, J. W., and Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). Sage.
- [9] Creswell, J. W., and Plano Clark, V. L. (2017). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). Sage.
- [10] Daniels, H. (2021). *Vygotsky and pedagogy* (2nd ed.). Routledge.
- [11] Denzin, N. K., and Lincoln, Y. S. (2018). *The Sage handbook of qualitative research* (5th ed.). Sage.
- [12] DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., and Many, T. (2021). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work* (3rd ed.). Solution Tree Press.
- [13] Field, A. (2018). *Discovering statistics using SPSS* (5th ed.). Sage.
- [14] Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., and Hyun, H. H. (2021). *How to design and evaluate research in education* (11th ed.). McGraw-Hill.
- [15] Ghazali, M. (2020). Ruqyah as a complementary approach in Islamic spiritual healing. *Journal of Islamic Studies*, 15(2), 55–70.
- [16] Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Pearson.

- [17] Hammond, J., Sharma, S., and Wayland, S. (2020). Curriculum adaptations for diverse learners. Routledge.
- [18] Kementerian Pendidikan Malaysia. (2013). Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013–2025. Kementerian Pendidikan Malaysia. (2020). Panduan pelaksanaan Program Pendidikan Khas Integrasi.
- [19] Kementerian Pendidikan Malaysia. (2021). Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran (DSKP) Pendidikan Khas. Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- [20] Krejcie, Robert V., and Daryle W. Morgan. "Determining Sampel Size for Research Activities, Educational and Psychological Measurement." *NEA Research Bulletin* 138 (1970).
- [21] Lerner, J. (2021). Learning disabilities and related mild disabilities (14th ed.). Cengage. Lichtman, M. (2019). Research for educators: A practical guide. Sage.
- [22] Mardzelah, R., and Saari, N. (2022). Islamic spiritual therapy and its effects on students' emotional well-being. *Journal of Islamic and Social Development*, 7(1), 25–38.
- [23] McMillan, J. H., and Schumacher, S. (2019). Research in education: Evidence-based inquiry (8th ed.). Pearson.
- [24] Mishra, P., and Koehler, M. J. (2020). Technological pedagogical content knowledge (TPACK) framework.
- [25] Nasir, S., and Shafie, F. (2020). Ruqyah practices and psychological resilience among students. *Journal of Islamic Healing*, 4(2), 44–59.
- [26] Ormrod, J. E. (2020). Human learning (8th ed.). Pearson.
- [27] Rahim, A., and Zakaria, M. (2021). Islamic interventions and behavioural changes among children with special needs. *Journal of Special Education Studies*, 11(3), 88–102.
- [28] Rosenberg, M. S., and Jansen, K. (2019). Educational interventions and special needs education. Springer.
- [29] Shaughnessy, J., Zechmeister, E., and Zechmeister, J. (2018). Research methods in psychology (11th ed.). McGraw-Hill.
- [30] Sugiyono. (2020). Metodologi penelitian kuantitatif, kualitatif dan R&D. Alfabeta.
- [31] Vygotsky, L. S. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press..(sf). 1978
- [32] Williams, P., and Smith, A. (2022). Cognitive development in early and middle childhood. Routledge. World Health Organization. (2020). International classification of functioning, disability and health:Children and youth version (ICF-CY). WHO Press.
- [33] Zaid, M. R., and Hassan, N. (2021). Islamic-based cognitive therapy for children with learning difficulties. *Journal of Moral and Islamic Education*, 4(1), 70–83.